

בעזרת השם יתברך

וועד העירוב

183 - 3 עמוד

תשובת הגאון בעל מנחת יצחק זצ"ל

א) פירוש בבית אפרים דתלוי באם
ס' רבוא מצויין שם בקירוב מקום
ואפשר שביום אחד יעברו ס' רבוא
בדרך ההוא (ואין להקל ממה שיש
יום אחד שאין עוברין בו ס'
רבוא...). ב) מפלפל בדברי החזון
איש דג' מחיצות של עומ"ר מוציא
מדינא דאורייתא ומעיין אי אפילו
ב' מחיצות סגי. ג) מפלפל בדין
החזון איש ור"ל דהפירצות בקרן
זוית בין להב"א ובין להמשכ"י אין
מבטלות המחיצות

סימן לב

בענין עירובין

בס"ד, יום א' לך חש"ט לפ"ק ירושלים עיה"ק ת"ו.
 שוכט"ס א"כ הרב הגאון וכו' בש"ח מוה"ר יעקב
 זונדל קרויזער שליט"א.
 אדש"ח כמשפט.
 ה'נני בזה ע"ד שאלותיו.

[ב'] שאלות הראשונות לא מלאחי, ויזכירו מחוק
 התשובות].

א

הנה השאלה ה' וז' מבואר תשובתו בדברי הגאון
 הבית אפרים ז"ל בתשובתו (ארי"ח סי' כ"ו),
 השאלה הא' נלמד ממש"כ שם (בד"ה ויהי א"ך
 שיהי) בלמנע הדבור בזכ"ל, אך כ"ז דוקא במפולג
 לרי"ה גמור דכ"יטו שרשב ט"ז ואם גרי"ה טלמו סי'
 רבוא' בוקטין זו, אז לפנין הבקיעה דרך המצוי,
 בפחות סגו דהוי כמתקלר, וכן לפנין סי', וכמ"ש
 הרשב"א לפנין מחקלר בלמנע, הטעם לפי שא"א
 לרי"ה שתלקט במלקט, כמו כן י"ל טעם זה לפנין
 סי', אף שבחמנעותו אין סי' רבוא', שא"א לרבי'ר
 שיהי בכל פינות שאתה פונה סי', וכיון שיש ר"ה
 גמור משני לדדים, ובקיעת רבים דרך מצוי אפי"פ
 שאינו סי', ופחות מע"ז, אמרינן דמצטלי מחילתא
 וצטל המצוי לגבי הרי"ה, משא"כ אם צל"ו המצוי

עלמה אין כהן רבי"ר של ט"ז וסי"ר בודאי גם לדיכוכ
 סגו בלוי"פ וכו' עכ"ל, הרי דנתי"ד דלרי"ך סי"ר לדין
 רבי"ר, דינו לגמרי כמו לפנין ט"ז אמה, דאם מפולג
 משני לדדים לרבי"ר, הוי גם על אותו הדרך דין רבי"ר,
 ואם אינו מפולג מבי לדדים לרבי"ר שסי"ר בוקטין
 על חלק שאין בוקטין סי"ר אין דין רבי"ר.

והשאלה כ"ב נלמד ממה שהביא שם (בלמנע ד"ה
 ועתה נדבר) אח דברי ר' יוחסם שזריבוס
 שיטברו סי' רבוא' "בכל יוס", ודברי הש"ע (צסי'
 שמי"ב), ואפי"ה כתב שם (בלמנע ד"ה וכוה ערכתי)
 ח"ל ופשיטת רש"י כתב הריטב"א וכו' משום דודאי
 גם בדגלי המדבר לא היו עוברים בין העגלות
 ותחתיהן כל שעה, רק כיון שהיו חושים סביב לה סי'
 רבוא' וזרעם היו ללאח ולבא בלוי"ו דרך וכו' והמדבר
 נמו אפי"פ שהדרך פתוח מ"מ כיון שרבים אינם
 מצויין שם כל שעה אפי"ג דלפי רוב ההולכים שם
 לפרקים יעלו למנון סי' רבוא', לא איכפת לן כיון
 שאין מצויין שם כל שעה עכ"ל, וכו"ג כתב אח"כ
 (בד"ה ומה שהאריך) ח"ל ופשיטת דמלויין ממש
 צעינן וזיינו שהוא עלול לכך שיבואו לשם אלה מפס'
 ואלה מפס' וזוגמת דגלי מדבר וכו' וכן אמרינן
 עגלות תחתיהם וצייניהם רבי"ר וכו' דלפי"ג שאין
 קציעות הכ"ס שם, מ"מ הוא עלול לצבור שם כיון
 שהדגלים היו חושים סביב לו, אבל פשיטת מה שהדריך

ובתוס' ד"ל דגם ר"י ושר מקו"י ס"ל כן עיי"ש, ולי"ע למעשה.

ג

ויע"ד פסקתנו אם פירצה בקרן זוית הוא ספול מהי"ת או רק מדרבנן, ונ"מ לענין דהי"ד המוקף בג"י מחיצות של עומ"ר ולא חשיב דהי"ד לרעת החזו"ט (ובג"ל באת ג"י), ויש שם פירצה בקרן זוית אם הפירצה מבטל את החיקוף המחיצות מהי"ת, וא"כ אין מעיל שם צוה"מ, או דנאמר דכי היכי דפירצה יותר מעשר נותר מהי"ת ע"י עומ"ר, ברכתב החזו"ט (שם סוף אות ח'), אע"פ שפירצה זו יבאח מדין פתח, הכי נמי פתחא בקרן זוית אע"פ שיבא מדי פתח נותר ע"י עומ"ר מדא"י, ומהני שוב היקף צוה"מ לפלגל אף מדרבנן עכ"ל.

הגה כ"ח הביא מדברי החז"ל שם (סוף אות ח'), אומם מדבריו שם (אות ה') שכתב צוה"ל והא דפרעה יתר מי אוסרת אינו אלא מדרבנן, ומכ"ת אין כל פרעה אוסרת כל שעומ"ר עכ"ל, יש להוכיח דעל כלל כולו קאי לכלול כל הפרעות שאין אוסרת מכ"ת כל שעומ"ר, וגם קרן זוית בכלל, וגם הסברה כן היא דמאי שנא, דוכי משום דיש פוסקים דס"ל דלי"מ צוה תיקון של צוה"מ, כמבואר בספר פתחא זוטא (כלל י"א), גרע משאר פירעה, דהא דס"ל לאותן פוסקים דלי"מ צוה"מ הוא רק משום דאף בצוה"מ גשאר ע"ז שם פירעה, אבל יותר מפירעה לא הוי, ועוד דאף בפירעה יותר מעשר פליגו אס מהכי תיקון, כמבואר שם (כלל י'), וכו"ל ש"ך לאחר תיקון, שם פרעה במקומו עומדת, וצנוגע לדאי מתר מעטס עומ"ר, כן נראה לכאורכ.

שוב ראיתי שכן יולא מפורש מדברי חש"ר בית אפרים (שם ס"י כ"ז), ואף הכר פלוגתי בחש"ר משכנות יעקב (שכזכירם בחז"ל אות ח'), שס"ל דפרעה יותר מי אוסרת מדאי מודה לי דפרעה בקרן זוית, דהנה בחש"ר משכנות יעקב שם (א"י"ת ס"י קכ"א), כתב להוכיח דגם לרבנן יש שיעור לפרעה, ואף דאיכא שם ד' מחילות, כל שנפרעה פרעות רחבים י"ז אמה הוי רח"ר גמורה, ויחושלים חוכית, שלאחר שנפרעה צה פרעות ביחה רח"ר גמורה לכ"ע, אף שנשארו מחילות עומ"ר עה"פ, מדאכלו שם קדשים ופסחים עיי"ש, ובחש"ר בית אפרים שם (ד"ה ומ"ש) כתב לדחות דבריו, דהוכיח מש"ס (פירובין ד"כ) דאיכא דענד כעין פסי ביראות, הזרק לתוכה חייב, דהוי רח"י מהי"ת, ואע"ג דרחמנא אגמרי למשה לא חפרון רובה, כחצו החוס' שם (ר"פ עשין פסין), וכן הריעב"ח שם (ובדע"ז), דהיינו היבא דליכא שם ד' מחילות, דהואיל דאיכא בכל ז' אמה מכאן ומכאן השו"ב פתח, דכך הוא דין של תורה דכל שיש מחילות שלימות צוית שיעור אמה לכל כעין פסי ביראות חצובה מחילה גמורה, וצאו חכמים ואסרו צו שלא לעלעל אלא לאורך עולי רגלים, או לדבר מלאה, וצירושלים י"ל שנפרעו צקרנות שנתחלק המחילות וכו"י רח"ר דא"י עיי"ש, ובחש"ר משכנות יעקב (ס"י קכ"ז ד"ה ונחזור), הקשה ע"ז

הוא דרך סלולה ומסור לרבים אין מספר כמה יעברו ולא שכיח החס ס"ר שאפשר שיעברו ס"ר ציוס א', אליכא דרש"י ודעומ"י אין צוה דין רח"ר וכו' עכ"ל, וצוה אח"כ (ד"ה ונפלאה) וז"ל דהנה מלא שרין שיה"י ס"ר צוקעין בחד שגם צמדבר לא הוי צוקעין בחד צמחנה לוי רק זה נכנס זה יולא וגם בעגלות תחתיהן כו' כמש"ל בשם החוס' רק דעכ"פ מלוי שם ס"ר צעין וכו', אך לרש"י צעין שיה"י דרך סלולה לס"ר המלויין שם צקירוב מקום ועוצרים ושנים שמה בכל עת "עוד שאפשר שציוס אחד יעברו כולם בדרך הכול" וכו' עכ"ל.

הרי מפורש יולא מדבריו דתלוי רק צאס ס"ר מלויין שם צקירוב מקום ואפשר שציוס אחד יעברו ס' רצוא, והמשמעות דכתב שם גם לדברי הרצו"ו ירוחם דהזכיר הלשון "בכל יום", ואף דהלשון "בכל יום" משמע בכל יום וזקא, מ"מ ס"ל לדבריו דלא הוי וזקא, א"כ בודאי אין לעשות קולא ממה שיש יום א' שאין עוצרין צו ס"ר.

ב

ויע"ד ששאל בית א"י לחקל בעומד מרובה משתי רוחות אמילו בשנתע לדינא דאי בגון להוציא מדין רח"ר ע"י ג' מחיצות של עומד מרובה ברעת החזו"ט (עירובין פ"ה מ"ב אות ח'), ומדברי השע"ח"צ (ס"י ש"ט"ב אות ל') משמע שנופה לחקל היבא שהעומד אינו ע"י לבד ברעת האור ורדע והג"ט (פ"א דעירובין ס"ט"ב ב"ג) והצ"ח (ס"י ש"ט"ב אות ס"ו) עכ"ל.

אמנם ראיתי בפתחי זוטא (ס"י ש"ט"ב סעי' ג' אות ה'), שכתב צמוסגר צוה"ל, וע"י צכלל זיי"ן ארות צ' רוב הפוסקים סברו בלמח דלי"ה עומד עכ"ל, וקאי שם על דברי המג"א בשם הג"א צעומד מצי רוחות, ושם (צכלל ז' אות צ') כתב דלא מלא מפורש לא צרמב"ס ולא צעו"ש"ע אין דין צעומד מצי רוחות, וצוה הביא מהמג"א בשם הג"א דפוסק דהוי עומד כ"ל, והרשב"ח צעבוה"ק (שער צ' אות צ') דכתב דלי"ה עומד, והישועות יעקב (סו"ס"י שס"צ) הביאו זהםכים כן להלכה, וכו"כ צוה"ש"ע (ס"י שס"ב ס"ח) בשם הרשב"ח והש"ג ובריא"ז דעומד מצי רוחות ל"ה עומד עכ"ד, הרי פשיעא לי דרוב הפוסקים ס"ל דלי"ה עומד צבי רוחות כ"ל, וא"כ צדאי ריך ליקך לתומרה, אולם יש לדון דהרי אף להפוסקים דמחמירים צעומד מצי רוחות, אפ"ל דהוי רק מעטס סיקא דפלוגתא צש"ס (ד"י ע"ב). ואף שם (דע"ז ע"ב) גרסי, ש"מ עומד וכו', כמו שהגירסא לפנינו, או אף דגרסי ה"ל עומד מרובה וכו', י"ל כמ"ש החוס' דהוי מעטס דתתי אוירה דהאי גיסא וכו', ע"י צמח"ת השקל שם (ס"י שס"ב ס"ק ע"ז), וכו"י כעין ס"ס דפלוגתא דרצוה"א, ואפשר עוד לררף מש"כ הריעב"ח (ר"פ עשין פסין) בשם י"א דפרון מרובה על צעמוד לאו דא"י כלל, והא דאמרין הכי אגמרי רחמנא. למשה לא חפרון רובה, לישנא צעלמא הוא, ומש"כ הקילו לעולי רגלים צפסי ביראות, ובחש"ר ח"ס"ס (ס"י פ"ח סוד"ה

דזה מן החימה לחדש דבר שלא הזכר בש"ס כלל
לומר דפרטות ירושלים בקרנות עד שלא ישאר שם
ארבע מחילות ע"י"ש.

ודאחאן מינייהו אף דהכו מלכים — מאן מלכי
רבנים מדדיינים זה עם זה דין פרעה
יחר מעשר אם אסרת מדאורייתא, מכל מקום בנוגע
לפרטות בקרן אית ס"ל לתרוהו, דדוקא אם נפרט
כולם, י"ל דבעל שם ד' מחילות מהם, אבל משום
פרעה חדא בקרן זוית לא עלה על דעתם שיחבטל
המחילות ויהי דין רה"ר מדאי, אבל אם יהי כן
שיחי פרטות בכל האית, נחבטך כחומר אחס,

דלכ"י"א אף נשאר מחילות עומר מרובע על הכרוב,
מ"מ היו רה"ר, ולמשכנות יעקב ל"ה רה"ר אם
המחילות שנשאר עומ"ר עה"פ ע"י"ש.

כתבתי כל הר"ל בלחי להחליט הלכה למעשה בכ"ז,
ובהשבות הגדולה שם בחש"י משכנות
יעקב וצ"ח אפרים כמה קילורין לעינים ומפחה גדול
להלכות אלו ומחמת גודל הפירודות א"א לי ללא
ידי חובה העיון בהם, ומוכרח אני להסתגר בזה,
ואסכים בצרכי שלי וכל טוב.

יצחק יעקב ווייס